

Elías - Chunka Iskayniyuq

Sapa wayq'upas hoqarisqa kanqa.

Jeff Pippenger

2023-10-17

Qhiparaqpas Elías-taqa huk profétiko unanchasqa hina rimasqallaraqmi kachkanchik. Elíasqa Acabman willaraqmi, kinsa wata kamachkaptin, mana para kanqachu nispa, paypa siminwanllañam chayqa kanman.

Huk Elías tisbita, Galaad llaqtapi tiyajkunamanta, Acabta nerqa: Israelpa Señor Diosnin kawsashanrayku, paypa ñawpaqenpi sayashani, kay watakunaqa manam kachkanqachu llulluqa nitaq paraqa, aswanpas nisqayman hina. 1 Reyes 17:1.

Cristoqa Lucas libropi willaywanchik, kimsa wataqa cheqaqpim kimsa wata kuskanwan karqan.

Paymi nirqankichismi, cheqaqtapunin niykichis: Manam mayqin profetapas llaqtanpiqa chaskisqachu kan. Ichaqa cheqaqta niykichis, Elíasqa p'unchayninkunapiqa achka viudakuna Israelpi karqanku, hanaq pacha kimsa wata soqtayuq killakunata wichqasqa kaptin, llapa hallp'apipas hatun muchuy kaptin; ichaqa mana mayqinninkumanpas Elías kachasqa karqanchu, aswanqa Sareptallaman, Sidonpa huk llaqtanman, huk viuda warmiman. Lucas 4:24–26.

Kimsa wata kuskan watakunaqa Ahabwan Jezebelwan pachaspi karqan; chaymi reqsichin 538 watamanta 1798 watakama kimsa wata kuskan profétic watakunata, maypichus papakuna kamachiyqa, Thyatira iglesiapi Jezebel hina rikuchisqa, Tutayaq Pacha ukhupi kamachirqan.

Ichaqa, aswanpis kikin contra kanman hukkunata, imaraykuchus chay warmi Jezabelta saqinki, paymi profetisa kasqanta ninqa, yachachinampaqpas, kamachiy servidornaykunata pantachinampaqpas huchallikuywan, hinaspa idolokunaman haywasqa mikuykunata mikhunankupaq. Hinaspan payta tiemponita qorqani chay huchallikusqanmantam wanakunanpaq; ichaqa manan wanakurqanchu. Qhawariy, payta puñunayman wijch'usaq, paywan adulterio ruwakkuqkunatapas hatun ñak'ariyman, mana ruwasqankumanta wanakunku chayqa. Hinaspan wawanakunatapas wañuyma wañuchisqa; tukuy iglesiakunataq yachankaq, noqa kasqayta, sonqokunata hinaspa ukhunkunata allinta mask'aqta: hinaspan sapa hukniykichisman qosqaykichik ruwasqaykichikman hina. Apocalipsis 2:20–23.

Jezabelpa “arrepentekunanpaq qusqa pacha” kinsa watam huk kuskanwanmi karqa Elíasqa p'unchayninkunapi, hinallataq kinsa watam huk kuskanwan proféticokunapaq 538 watamanta 1798 watakama, papaq persecutasqan tutayaq p'unchaykunapi. Jezabelpa, hinaspa Europapi reykunapa paywan huachokuy huchapi urmaykuqkunapa castigonqa, ñak'ariypa camasaman wikch'uy hinaspa wawakunapa wañuyninmi karqa. Chay tutayaq p'unchaykunapiqa kasqarqankum fiel alma-kuna, paykunapas ñak'ariypa camasaman wikch'uykusqa; ichaqa kawsanankupaqmi karqa. Ñak'ariypa camasaman wikch'uykusqa kaspaqa, fielkunapa kawsayninpas mana fielkunapa wañuyninpas “ruwasqankuman” hinam sayarqa. Fielkunapa

ñak'ariypa camasanninqa paciencia-ta hinaspa kawsayta ruwarqa. Paykunapa ñak'ariypa camasanninqa tukukunmanmi karqa kinsa watapa huk kuskan tukukuyninman qayllapi, Elías manaraq Sareptamanta lloqsispa Acabta kamachinankama llapa Israelta Carmelo Orqoman waqyachinampaq.

“Iglesia qatikasqanqa mana tukuy 1260 watakunapa tiempo entero-piqa sutinchakurqachu. Diosqa, k'uyapayakuyninwan llaqtanman, nina hina ruparichiq watekuy tiempo-ta pisiyachirqa. Iglesiasman hamuq ‘hatun ñak’ariyta’ willakuspa, Qespichiqqa nirqa: ‘Chay p’unchaykuna mana pisiyachisqa kanman chayqa, mana ima aychaqa qespichisqa kanmanchu; ichaqa akllasqakunapa raykun chay p’unchaykuna pisiyachisqa kanqa.’ Mateo 24:22. Reforma nisqapa kallpachakuyninrayku qatikuyqa 1798 wataman ñawpaqta tukuchisqa karqa.” The Great Controversy, 266, 267.

Papakunapaq “ñak'ariypa puñunan” nisqa taripayqa “wawankunata wañuyipi wañuchinqa,” ichaqa “ñak'ariypa puñunan” nisqa taripayqa kawsayta prometirqa, chaykunapaq rurasqankuna cheqap qespichisqa kasqankuta rikuchiqkunapaq, imayna Sareptapi viudapa churin wañusqanmanta rikuchisqa kasqa hina.

Chaymanta qhipamanmi, wasiypa mamapan warmipa churin unquq rikurqa; unquyninqa sinchi kasqanrayku, manaña samayninpas paypi qhiparqanchu. Hinaptinmi payqa Eliyasta nirqa: Imataq noqawan qankaqa, Diospa runan? ¿Huchayta yuyarichinawaykipaqchu hamurqanki, churiyataq wañuchinaykipaq? Hinaspan payqa nirqa: Churiykita quy. Hinaspan payqa warmipa marqayninmanta oqaripa, altusman apan, maypichus pay tiyasharqa chayman; hinaspan kikinpa puñunanman siraykurqa. Chaymantataqmi Señorman waqaspa nirqa: ¡Ay, Señor Diosnáy, noqawan tiyachkan chay viudatapas mana allinta ruwarqankichu, churinta wañuchispa! Hinaspan wawapa hawanman kimsa kutita llamp'u llamp'u mast'arikuspa, Señorman waqaspa nirqa: ¡Ay, Señor Diosnáy, rugakuyki, kay wawapa alman kutimuchun hukmanta payman! Señorqa Eliyaspa rimayninta uyarirqa; wawapa almataq hukmanta payman kutimurqa, kawsarimutaq. Hinaspan Eliyasqa wawata hap'ispa, cuartomanta uraykachimuspa wasiman apamurqa, mamanta entregarqun; Eliyastaq nirqa: Qhawariy, churiykiqa kawsanmi. Chay warmitaq Eliyasta nirqa: Kunanmi kaywan yachani qamqa Diospa runan kasqaykita, Señorpa siminpas simiykipi cheqap kasqanta. 1 Reyes 17:17–24.

Viudaqa reqsisqa Elíasqa “Diospa runan” kasqanta, imaraykuchus “Señorpa simin” wawanman kawsayta kutichimusqanqa, “cheqap” simi karqa. Elíasqa kimsa kutita viudapa churinman mast'arikusqa ruwayqa viudaq yuyayninpiqa Elíasqa siminpi kaq “simi” kasqanmanta “cheqap” hina entiendisqa karqa. Hebreo simi ‘emeth’ nisqaqa, kay pasajepi “cheqap” nispa tikrasqa, hinaspa Alpha y Omegaq kamaq atiynta rikuchin. Chayqa hebreo alfabetoq ñawpaq, chunka kimsayuy, hinaspa qhipa qillqawan ruwasqa hebreo simim, hinaspa wañusqakunata kawsayman kutichiy atiyta qhapaqta rikuchin.

Iñiqqa, hina mana ñiqqakunapas “espacio” sutiyoq prueba p’unchawkuna ukhupi, kimsa wata kuskanpi rikuchisqa kasqankuman hina, “ñak'ariypa cama” nisqapi taripakuyta chaskirqanku. Wañuyqa lloqsisqa karqa chay clasepa churinkunapaq, mayqenkunachus qharichakuq warmita

qatirqanku, hinaspa paganismopa doctrinankunata yachachirqan. Kawsaymi qusqa karqa huk clasepaq, mayqenkunachus Elías kamachisqankunata qatirqanku, hinaspa “cheqaq kay” Simiyman iñirqanku.

Viudaqa Elías kamachisqanta qatispa, payman yaku apamurqan hinaspa t’antata qusqan; chay profetapa siminta kasukusqanmi Thyatirapa Tutayaq Pacha kunapi iñiqkuna cheqap kasqanta rikuchin. (Yuyayman apanaqa allinmi: Elías viudata kamachiptin ñawpaqta payta mikuchinanta, chaymanta churinta hinaspa kikintapas mikuchinanta, chaywan rikuchisqaqqa Elías ñawpaqta mikhunapaq mikhunata chaskisqanmi. Payqa ñawpaqta willakuyta chaskin, chaymantaña iglesia.) Willawasqanchikman hina, cheqap iñiqkunapa rurasqankunapaq qallariymanta aswan hatun karqan tukukuyninpi.

Thyatira llaqtapi iglesiapi angelninman qillqay: Kaykunatan Diospa Churin nin, mayqenpa ñawinkuna nina rawrayhina kanku, chakinakunapas allin antahina kanku: Ruwasqaykikunata reqsini, munakuyniykita, sirviyniykita, iñiyniykita, paciencia-niykita, hinaspa ruwasqaykikunata; qhipa ruwaykikuna ñawpaq ruwaykikunamanta aswan achka kasqantapas. Apocalipsis 2:18, 19.

Iñiqkunapaq alli “ruwaykunata” rikuchirqanku papadoqa arrepentikunampaq qosqa “tiempopi”, ichaqa qhepa kaq ruwayninkunapaq “ñawpaq kaqmanta aswan achka” karqan. Chay “tiempo” tukukuqkamaña kashaqtin, Cristoqa reforma-pa ch’aska paqarinata kachamurqan, paymi qallariq karqan papadota manaña muchuykachanankupaq rurayta, mayqinchus iglesiata yachachirqan “huachuyta ruwanankupaq, hinaspa ídolkunaman haywasqa mikhuyninkunata mikhuynankupaq.”

Atipaqmi llusqsiq, hinaspa tukukuykama rurasqaykunata waqaychaqmanmi suyukunapa hawanpi atiyiniyta qosqaq: paymi fierro varawan paykunata kamachinqa; manka ruwaqpa q’irukunahina ñut’uspachisqa kanqaku: imaynatachus Ñuqapas Yayaymanta chaskirqani hina. Hinaspan paqarin qoyllurta qosqaq. Rinriyuqqa, uyarisun Imayna Espiritu iglesiakunaman nisqanta. Apocalipsis 2:26–29.

Cristoqa karqa “wakin aslla imakunata contranpi” iñiyniyuqkunapaq, papakuna kamachiyta “pachata” qusqan qallariyninpi arrepentekunanpaq, paykuna saquesqankurayku Jezabelta, “profetisa nispa kikinta sutichakuspa, sirviykuna yachachinampaq hinaspa pantachinampaq wañusqa warmi-qhari huchapi urmanankupaq, hinaspa ídolkunaman haywasqa mikuykunata mikunankupaq.” Ichaqa “pacha”pa tukukuyninpi, iñiyniyuqkuna manaña saqenqachu papakuna kamachiyta llullachiykunampi hinalla qhiparichinanpaq.

“Chunka tawa pachak wata siglope, Inglaterra llaqtapi rikurirqan ‘Reformaciónpa paqarin ch’askaqnin.’ Juan Wycliffeqa karqan reformapa willakuqnin, mana Inglaterra llaqtallapaqchu, aswanpas llapa Cristiandadpaq. Hatun qapariy Roma contra, rimarinanpaq saqisqa karqan chayta pay niq, manam hayk’aqpas upallachisqa kananchu karqan. Chay qapariymi kicharirqan chay maqanakuyta, mayqinchus tukunan karqan sapa runakunapa, iglesiaspa, hinallataq nacionkunapa kacharikuyninwan.” El Gran Conflicto, 80.

Tupaq Diospa sirviqninkuna mikhunkuqa, chaskisqanku yachachikuykuna utaq willakuymi. Fornicación nisqaqa iglesiaq estadopa atiyinta llamk’achisqanmi, yupaychasqa mana cheqaq

yachachikuyninkunata kallpachaspa hunt'achinapaq. Jezabelman “tiempo” qosqa kasqanpi arrepentekunanpaq, iglesiaqa amparakuyta maskhaspa chunlla purunman ayqekurqan.

Hinaspan warmi ayqekarqa chunlla sach'aman, maypichus Dios paqarichisqa kasharqa paypaq huk kiti, chaypi payta mikhuchinankupaq waranqa iskay pachak suqta chunka p'unchaykuna... Hinaspan warmiman qusqaku iskay raphran hatun ankapa, chunlla sach'aman phawananpaq, kikinpa kitiyman, maypichus uywasqa kashan huk tiempo, tiempos, kuskan tiempo ima, mach'aq wayrapa ñawpaqenmanta. Hinaspan mach'aq wayra siminmanta unu wijch'urqa mayu hina warmipa qhepanta, unu apasqa kananpaq. Ichataq allpa yanaparqa warmita, allpataq siminta kicharirqa, hinaspan millp'urqa chay mayuta dragón siminmanta wijch'usqanta. Apocalipsis 12:6, 14–16.

Jezabelpa, Acabpa qatipakuy tiempunpi, Abdíasmi rikuchirqan imayna sallqa pampaqa amachayta qusqan papal kamachiy pacha tiempunpi.

Chaymi Acabqa waqyarqan Obadiasman, paymi wasinpa kamachiqnin karqa. (Obadiasqa ancha manchakuspa yupaycharqan Señor Diosta; Jezabel Señor Diospa profetankunata wañuchichiptinmi, Obadiasqa pachak profetakunata apaspa pakarqan, iskay chunka pichqachunka-kamachiyotaraq huk mach'aypi, hinaspa t'antawan unuwan qararqan.) 1 Reyes 18:3, 4.

Abdíaspa ruwasqan, profetakunata pichqa chunka-pichqa chunkamant mach'aykunapi pakasqanqa, Diostaq wakichisqa ch'in pampa mayt'an rikch'an, chaypi ñiqkunaqa mikuchisqa kananpaq; paykunaqa mana munarqankuchu papakunapa yachachikuyninkunata mikuyta, nitaq chaskiyta munarqankuchu mana ch'uyanchasqa tinkuyninta, warmi waqanman rikch'akuyninwan Europapa reykunawan. Elías sutiuyuqta Sareptapa viudaman mikunapaq, hinaspa Jezabelmanta Ahabmantawan waqaychasqa kananpaq pusasqa karqan chay pacha, iglesiataq ch'in pampaman ayqekusqan pacham karqa; paykunapaq Diospa wakichisqan maytaq Abdíaspa ruwasqanwan rikuchisqa karqa.

Elías pakakusqan llaqtan Sareptapi, hebreo simipi “Zarephath” nisqa, pichakuyta nin. Jezabelman arrepentekunampaq qosqa pacha tukukuptin, Elíasqa Obadiasman rirqan, chaymanta Acabta qayachirqan llapa Israelta Carmelo urquman huñunampaq.

Hinaspa Obadiás ñanpi richkaptin, qhawariy, Elías taripayarqan payta; hinaspan reqsirqan, uyanta pampaman urmaykurqan, nispá: ¿Qan-chu kanki, señorniy Elías? Payñataq kutichirqan: Ari, noqam kani; riy, señornikita willay: Qhawariy, Elías kaypi kashan. 1 Reyes 18:17, 18.

Elíasqa viudawan tiempompi Sareptapi kayqa Ch'usaq P'unchaykunata unancharin. Elíaswan viudawan willakuypi payqa iskay k'aspi pallasharqan, wañunaypaqña kashaspan. Viudaqa profeciapi huk iglesia kanku, hinaspan payqa ch'in pampa-pi iglesiata representan, wañunaypaqña kashaqta.

Sardispi iglesiapi angelninman qillqay: Kaykunatan nin Diospa qanchis Espiritunkunata hinaspa qanchis qoyllurkunata hap'iq: Ruwayniykikunatan reqsini, kawsashanki nisqa sutiuyuq kanki, ichaqa wañusqan kanki. Rikch'ariy, hinaspa kallpachay pisi puchuqkunata,

wañunayapaqña kasqankunata: imaraykuchus manan tarinichu ruwayniykikunata Diospa ñawpaqenpi hunt'asqa kasqanta. Apocalipsis 3:1, 2.

Payqa iskay kaspikunata pallachkarqa, wañuyninpaq wakichikushaspa, chaypim Elías payta hark'arqan.

Hinaspan Señorpa simin payman hamurqan, nispa: Hatariy, Zarefatman riy, Sidonpa kaqman, chaypitaq tiyay: qhawariy, huk viuda warmita chaypi kamachirqani qanta mikhuynikita qusunaykipaq. Chaymi pay hatarispa Zarefatman rirqan. Llaqtapa punkunkama chayaspaga, qhawariy, viuda warmi chaypi kasqa qiruta pallashaqtin; payta waqyaspa nirqan: Ama hina kaspa, huk pisi unuta huk qirunipi apamuy, upyanaypaq. Unuta apamuq rishaqtinmi yapamanta waqyaspa nirqan: Ama hina kaspa, makiykipi huk t'aqa tantata apamullaway. Paytaq nirqan: Señor Diosniykita kawsayninrayku, mana tortayuqchu kani, aswanpas huk makin hunt'a harina barrilpi, hinaspa huk pisi aceiti huk uchuy waqachapi; qhawariytaq, iskay qirullata pallashani, yaykuspa wakichinaypaq ñuqapaq hinaspa churiypaq, mikhuspa wañunanchikpaq. 1 Reyes 17:8–12.

Sareptapi viudam warmiqa iskay kaspikunata huñusqa kasharqan. Chay viudam warmiqa Jezabelpa pacha tiempopi fidelkunata rikuchin. Wawanqa Thyatirapa historiankama kaqkunata rikuchin, paykunaqa wañurqanku ñawpaq kausayman kawsarichisqa kanankupaq prometisqa kashaspanku.

Hinaspan trônokunata rikurqani, hinaspan paykunapi tiyaykurqaku, paykunamanpas taripaq kay quyasqa karqa. Hinaspan Jesuspa willakuyninrayku, Diospa siminrayku umankuchusqa runakunapa alman-kunata rikurqani; chaykunan mana uywakunata yupaychasqakuchu, nitaq paypa rikch'aynintapas, nitaq urkunankupi otaq makinkupi señalninta chaskisqakuchu; paykunataq kawsarimuspa Cristowan kуска waranqa watata reynaykurqaku. Wañusqakunamanta wakinkunaqa mana yapamanta kawsarimurqakuchu waranqa wata hunt'akunan kama. Kaymi ñawpaq kaq kawsarimuyqa. Kusionqa, ch'uyaqmi chay ñawpaq kaq kawsarimuypi chaskiq kaqqa: chay hina runakunapiqa iskay kaq wañuyqa manam atiyuniyuqchu, aswanpas Diospa, Cristopaq sacerdotenkuna kanqaku, paywan kuskataq waranqa watata reynanqaku. Apocalipsis 20:4–6.

Viudapas Sardispi ashkhaqkunaq pisiynintaqmi rikuchin, paykunataq allinpaq qhawasqa karqanku hinaspa yuraq p'achakunata qusqakuna karqanku.

Qanmiqa Sardis llaqtapipas wakin sutikunataq kachkanraq, p'achankuta mana qhellichasqankurayku; paykunaqmi ñoqawan yuraq p'achallisqa purinqaku, chaypaq hinallataq allinchasqa kanku. Atipaq runaqa, pay kikinqa yuraq p'achawan p'achallisqa kanqa; kawsay qillqapi sutintaqa mana pichasaqchu, aswanpas sutinta yuyarisay Yayaypa ñawpaqenpi, angelkunapa ñawpaqenpipas. Apocalipsis 3:4, 5.

Tiatira nisqapi tawa kaq iglesiapi kaqkuna, viudapa churinwan rikuchisqa, qispichiq simita allinta kasukuspa wañuqkuna, pichqa kaq sellopi yuraq p'achakunata qusqakuna karqan.

Paypa pichqaq sellota kicharisqanpim, altar ukhupi rikurqani Diospa siminrayku, hinaspa hap'ipakusqanku willakuyninrayku wañuchisqa runakunaq alman-kunata. Hinaspan sinch'i

kunkawan qaparirqanku, nispanku: Hayk'aqkama, Apu, qhelqesqa, cheqaq, manaraqchu juzganki, hinaspa yawarniykuta kutichinki kay pachapi tiyaqkunamanta? Hinaspan sapa hukninkuman yuraq p'achakuna qusqa karqan; hinaspan paykunaman nisqa karqan, aswan pisilla p'unchawkama samarikunankupaq, kamachimasinkupas, wawqinkupas, paykuna hina wañuchisqa kananpaq kaqkuna hunt'asqa kanankukama. Apocalipsis 6:9–11.

Tutayaq pachaqaq p'unchayninkunapi wañuchisqa testigokunaman yurac p'achakuna qusqaku, hinaspataq nisqaku sepulturankupi samaykuychik, huk huñu papal wañuchisqa testigokuna wañuchisqa kanankukama, paykuna hina wañuchisqa kananrayku. Paykunaqa papado paqarichisqanrayku wañuchisqa karqaku kimsa wata chawpin yupariy ukhupi, hinaspataq prometesqaku papado tukuy tukukuypi juzgasqa kananta, ichaqa manaraq iskay kaq huñu papal wañuchisqa testigokuna wañuchisqa kanankama, utqay hamuq Domingo ley sasachakuy pachapi. Hermana White qa wañuchisqa testigokunaq mañakusqanta papadopa contran juzgamiento kananpaq, iskay pasajekunawan t'inkichin Apocalipsis librupi.

“Pisqay sello kichasqa kaptin, Juan Reveladorqa rikhuypi altar ukhupi qhawarqan Diospa Siminrayku, Jesucristoq testimoniunrayku wañuchisqa kaqkunapa huñunakuyninta. Chaymanta qatiqta hamurqan Apocalipsispa chunka pusaqniyuqpi nisqa escenakuna, maypichus cheqap kaqkuna, fiel kaqkuna ima, Babiloniamanta waqyasqa kanku llusqiyta. [Revelación 18:1–5, qillqasqa.]” Manuscript Releases, volumen 20, 14.

Apocalipsis chunka pusaqniyuq capítulo, hukmanta pichqakama versículokuna, huk versículopi chay iskay simikunata, chaymanta tawa versículopi simitapas rikuchin. Iskay kaq simiqa Babiloniamanta llusqiy waqyakuymi, chaymi domingo kamachiy leymanta qatiykachay ñak'ariypa qallariyninta señalan, maypachachus kinsa kaq angelpa atiyiniyuq hatun kuyuy, Diospa huk ovejankunata Babiloniamanta waqyarín llusqinankupaq. Payqa pichqa kaq sellomanta pasajetapas qanchis kaq sellopa kichariyninman churallantaq.

“[Apocalipsis 6:9–11 nisqa cita]. Kaypiqa Juanman rikuchisqanku mana cheqaqpim karqanichu, aswanqa imaymana pacha hamuq p'unchaykunapi kananta.”

“Apocalipsis 8:1–4 nisqapi niskasqa.” Manuscript Releases, volumen 20, 197.

Apocalipsis qillqap pusaq kaq capitulopi, hukmanta tawa kaq versículokunakama, qanchis kaq sellota kichasqa.

Qanchis ñiqin sellota kicharisqanman hina, hanaq pacha upallalla karqa kuskan hora hinallataq. Chaymantataq rikurqani qanchis angelkunata Diospa ñawpaqninpi sayaqkunata; paykunamanmi qanchis trompetakuna qosqa karqa. Hinaspataq huk angel hamuspa altarpa qayllanpi sayarqa, qorimanta rurasqa inciensusa qosñichinan aptasqanta apaq; paymanmi achka inciensusokuna qosqa karqa, llapa ch'uya runakunapa mañakusqankunawan kuskata qorimanta altarpí haywarinanpaq, chay trono ñawpaqninpi kaq altarpí. Hinallataq inciensusa qosñin, ch'uya runakunapa mañakusqankunawan kуска, angelpa makinmanta Diospa ñawpaqninman wicharirqa. Apocalipsis 8:1–4.

Tutaya pacha ch'isi pachakunapi wañuq testigokunapa mañakuyninkuna, pichqa sello ukupi Diospa allpapi reykunawan waqllikuyta ruray warmi qharqaqa huchanta taripachinanta mañakusqankuna, qanchis sello kicharisqa kaptinmi “Diospa ñawpaqman wicharinku”. Diospa saminchayninmi qanchis sello kichariyta Apocalipsis chunka pusajniyuq qhelqapi iskay ñiqi rimaywan tinkuchin; chay iskay ñiqi rimaypim Dios paypa mana allin rurayninkunata yuyarin, hinaspan chaymanta taripayninta iskachaspa yapaykun. Huk kutita ch'isi pacha testigokunapaq, huk kutitaq domingo kamachiy sasa pachapi yawar mayupa hina wañuchikuyrayku.

Hinaspapiqa hukmanta huk kawsayta uyarisqani, nispa: Lluqsiychis paymanta, ñuqapa llaqtay, ama huchankunapi rakinakunaykichispaq, amataq ñak'ariyninkunamanta chaskinaykichispaq. Huchankunari hanaq pachakama chayaran, Diosmi mana allin rurayninkunata yuyarisqa. Kutichiychis payman, imayna ñuqaykichista kutichirqasunkichis hinata; rurasqankunaman hina iskay kutita iskachaychis; hunt'achisqan kopapiqa paypaq iskay kuti hunt'achiyichis. Apocalipsis 18:4–6.

Sardispi pisi runakuna mana p'achankuta q'añuchirqankuchu, chaykunaqa Thyatirapa historianninta lloqsimuqkunata rikuchin, chay historiataq 1798 watapi tukukuq karqa. Paykunaqa Sareptapi viudawan rikuchisqa kanku, huk viuda warmi, mayqinchus 1844 watapi kasarakuyma risaq karqa.

“Cristopa hamuqnin, ñuqanchikpa hatun sacerdoteyku hina, Aswan Santísimo cheqman, santuarioq pichanapaq, Daniel 8:14pi rikuchisqa; Runa Churiq hamuqnin Unay P'unchaykunamantaqman, hina Daniel 7:13pi qhawachisqa; hinaspa Señorpa hamuqnin Templonman, Malaquíaspas willasqanman hina, chaykunaqa hukllamanta kaq dhacuykunam; hinaspa kaypas rikuchisqa kashan qosayuqpa hamuqnin casarakuyma, Cristopa chunka sipaskunapa yuyaychasqanpi, Mateo 25pi nisqanman hina.” The Great Controversy, 426.

Viudapas, wañuyninmanta manaraq qhipa mikhuyninta wakichishaqtin, Eliasqa payta kamachirqan payman sirvinanapaq. Payqa Thyatira llaqtapi iñiq asllaka runakunata rikuchin, Sardis llaqtapi iñiq asllaka runakaman tikraspa, paykunaqa huk “ninapaq” iskay “k'aspi” tantaykachkarqanku.

“Iskay k'aspikuna” ñawpa Israelpa iskaynin wasinkunata qhawachin, chaykunata mana Diosta reqsiy hina kaq kawsay saruchasqa karqa, hinaspata papalismopis, ichaqa huñusqa kanan karqa, hukllachasqa kaspas “huk k'aspi” hina, 1798manta 1844kama willakuy-pachapi.

Señor Diospa simin huk kutita ñoqaman hamurqan, nispa: Qampis, runapa churin, huk k'aspita hap'iy, hinaspa qillqay chay patapi: Judápaq, hinaspa paywan kуска Israelpa churinkunapaq. Chaymanta huknin k'aspitapas hap'iy, hinaspa qillqay chay patapi: Josépaq, Efraínpa k'aspinpaq, hinaspa llaqa Israel ayllupaq paywan kуска. Hinaspa hukwan hukta tinkuchiy huklla k'aspiman; chaykunaqa hukllañam kanqaku makiyki. Hinaptin llaqtaykipa churinkuna rimaspayki nisunki: ¿Manachu qhawachiwanki imatachus kaykunawan niyta munanki? Ninki paykunaman: Kayhinan nin Señor Diosqa: Qhawariy, Josépa k'aspinta hap'isaq, mayqinchus Efraínpa makinpi kashan, hinaspa Israelpa ayllunkunata, paypa masinkunata; hinaspa paywan kuskata churasaq, Judápa k'aspinwan kuskata, hinaspa huklla k'aspita ruwasasq, chaymi hukllaña kanqaku makiypi. Qillqasqayki k'aspi-kunapas makiyki kanqaku ñawpaqenkupi. Hinaspa ninki paykunaman: Kayhinan nin Señor Diosqa: Qhawariy, Israelpa churinkunata

hap'isaq mana israel llaqtakunamanta, maymanchus rirqaku chaymanta, hinaspa llapa muyuriyninkunamanta huñumusaq, hinaspa kikinkupa allpankuman pusamusaq. Hinaspa hukllaña suyuta ruwasaq paykunamanta chay allpapi, Israel urqukunapi; hinaspa huk reylla llapankupaq rey kanqa. Manam iskay suyukunachu kanqakuña, nitaq iskay qhapaq suyuman rakisqachu kanqakuña hayk'aqpas. Manataqmi qhellichakunkuñachu idolonkukunawan, millay ruwayninkunawan, nitaq mayqin huchankunawanpas. Aswanqa salvasaq paykunata llapa tiyasqankumanta, maypichus huchallikurqaku chaymanta, hinaspa llimphuchasaq paykunata. Chayhinapin paykuna llaqtay kanqaku, ñoqataq Diosninku kasaq. Hinaspa kamachiqniy Davidqa paykuna patapi rey kanqa; llapankupaqpas huk michiqlla kanqa. Hinallataq tarisqaykunapi purinqaku, kamachisqaykunata waqaychaspataq ruwanqaku. Tiyanqaku chay allpapi, mayqintachus Jacob kamachiqniyman qorqani, maypichus taytankuna tiyarqaku; chaypitaq tiyanqaku wiñaypaq, paykuna, churinkuna, hinaspa churinkupa churinkunapas. Kamachiqniy Davidtaq paykunapa umalliqninku kanqa wiñaypaq. Hinaspapas hawka kawsaypa rimayta paykunawan ruwasaq; wiñaypaq rimaymi paykunawan kanqa. Churasaq paykunata, achkayachisaq paykunata, hinaspa santuarionyta chawpinkupi churasaq wiñaypaq. Tinkunakuna wasiypas paykunawan kanqa. Arí, ñoqaga Diosninku kasaq, paykunataq llaqtay kanqaku. Mana israel llaqtakunataq yachanqaku ñoqa Señor kasqayta, Israelta santoyachiqta, santuaroy chawpinkupi wiñaypaq kaptin. Ezequiel 37:15–28.

Elías Sareptamanta llusqispa Acabta tukuy Israeltawan Carmelo Orqoman waqyayta rinqa chayqa, sapallayachisqa iglesia, ch'in pampa-man ayquesqa kaspas, iskay kaspikuna tantachkarqa ninapaq, viudata qespichiq ninawan limphuykuyta ñawpaqman rurachinapaq, 1844 watapi, octubre killapa iskay chunka iskayniyuq p'unchaypi kasarakuy qallarinqa chaymanta ñawpaqta. Iskay kaspikuna tantayqa Millerita kuyuyta tantaymi, Isaías qanchis ñiqipi reqsisqa qhipa soqta chunka pichqa watayuq pachapi hunt'asqa. Norte ladopi qhapaq suyuqa Moisespa ñak'ariy ñakayta muchurqa 723 a.C. watamanta 1798 watakama, uray ladopi qhapaq suyuñataq kkillan ñak'ariyta muchurqa 677 a.C. watamanta 1844 watakama. 1844 watapi, chay iskay literal nacionkunapa espiritupi mirayninkuna, huk kaspilla, utaq huk nación hina, huñusqa karqanku.

Imapis mana kaptinqa, Ezequielqa iskay k'aspikunata iskay nacionkuna hina sut'ichan, chaykunataq huk nacionman tukunku.

Siria suyup umanqa Damascomi; Damasco suyup umanqataq Rezinmi. Soqta chunka phisqa watakunapi Efraín llaqtapas pakisqa kanqa, manaña llaqtachu kananpaq. Efraín suyup umanqataq Samariami; Samaria suyup umanqataq Remalíaspa churinmi. Mana iñinkichikchu chayqa, cheqaqtapuni mana sayachisqachu kankichik. Isaías 7:8, 9.

Sichus soqta chunka phisqa watakunapa willakuy nirqanta mana iñisunchikchu chayqa, mana takyachisqa kasunchikchu.

Qatiq qillqapiqa, Elíaspa simbolismonta rikuchisqaykutaqa qatipasaqku.